

De oplossing

De ideale bevolkingsgrootte

Als we niet (te veel) willen raken aan onze levensstijl en indien we willen dat iedereen een even comfortabel leven kan hebben dan moeten we streven naar een kleinere menselijke bevolking op onze planeet. Met hoeveel mensen we juist moeten zijn hangt af van hoe duurzaam we willen zijn en hoeveel welvaart we elk ter beschikking willen hebben. Deze grootte is moeilijk te bepalen maar als referentie gebruiken we twee maatstaven: de duurzame bevolking en de optimale bevolking.

Duurzame bevolking

De ecologische uitdaging kunnen we oplossen door te streven naar duurzame bevolkingsgroottes. Deze term verwijst naar een bevolkingsgrootte die in evenwicht is met haar omgeving: het verbruik en vervuiling van de mensen kan voorzien en verwerkt worden door de omgeving waar die mensen wonen. Deze bevolkingsgrootte varieert in functie van de plaats waar die bevolking zich bevindt: een vruchtbaar en een natuurrijk stuk land kan meer mensen ondersteunen dan een woestijn. De ['overshoot index'](#) geeft u een beeld van deze grens per land.

Optimale bevolking

Als we op een menswaardige manier de ecologische en sociale uitdagingen willen oplossen moeten we streven naar 'optimale bevolkingen'. Deze maatstaf houdt rekening met een relatief hoge en gelijke voetafdruk voor iedereen: het veronderstelt een levensstijl gelijkwaardig aan een bescheiden westerse levensstijl. Hierdoor is de grens van de optimale bevolking nog lager dan de duurzame grens. Sommige schatten dat een wereldbevolking van maximum 2 miljard mensen een 'ideale' grootte is. Iedereen zou dan beschikken over alle nodige middelen om zijn potentieel volledig tot ontplooiing te brengen terwijl de natuur voldoende ruimte heeft om alle levende wezens op een duurzame manier te voorzien van de nodige levensmiddelen.

Kleinere gezinnen

“Overbevolking is zo'n diepgaand probleem dat ieder van ons zich moet afvragen wat we eraan kunnen doen.”

- Dan Brown (1964)

Indien we naar een kleinere bevolking willen evolueren dan is hiervoor maar één menselijke manier, namelijk het geboortecijfer beperken zodat het aantal geboorten kleiner blijft dan het aantal overlijdens. Statistisch is het bewezen dat een gemiddelde van 2,1 kinderen per vrouw (het fertiliteitscijfer) voldoende is om een bevolkingsgrootte stabiel te houden. Maar om een duurzame (of optimale) bevolkingsgrootte te bereiken is dit niet voldoende: we moeten de huidige bevolking kleiner krijgen in plaats van te stabiliseren. Dit houdt in dat we moeten streven naar een

fertiliteitscijfer lager dan 2,1 kinderen wat in de praktijk wil dit zeggen dat een gezin maximaal twee kinderen zou mogen hebben.

Deze geboortebepierking zou ideaal gezien vrijwillig moeten gebeuren aangezien mensen het nog steeds beschouwen als een 'natuurlijk recht' en een 'persoonlijke keuze' om zo veel mogelijk kinderen te hebben dat ze willen. Voor diegene die overtuigd zijn dat een geboortebepierking noodzakelijk is, is er maar één boodschap: je eigen gezin beperken tot maximum twee kinderen en het onderwerp ter sprake brengen bij familie en vrienden.

Het vervangingsrecht

Een één-kind politiek ligt heel gevoelig en is ook onnodig streng. Het zorgt wel voor een snelle afbouw van de bevolkingsgrootte maar dat kan ook voor problemen zorgen. Een alternatief is het 'vervangingsrecht': elke mens mag zichzelf vervangen, dit wil zeggen dat een koppel twee kinderen mag hebben (elk kind 'vervangt' dan een ouder). Deze beperking is politiek en sociaal veel realistischer en dat is waarom MinderMensen.be een vervangingsrecht voorstelt als de manier om naar kleinere gezinnen te streven.

Bewustmaking

Mensen die niet overtuigd zijn dat ze hun voortplantingsgedrag moeten aanpassen om hun eigen kinderen een betere toekomst te geven komen met verschillende argumenten. Om deze mensen bewust te maken is het belangrijk om deze argumenten te kunnen weerleggen. Hieronder de meest gebruikte argumenten.

Het ethisch argument

Mensen beweren dat het hun recht is om te kunnen kiezen hoeveel kinderen ze mogen hebben.

Hierbij vergeten ze dat hun persoonlijke keuze maatschappelijke en zelfs planetaire gevolgen hebben. En omdat de vrijheid van het individu beperkt is door zijn verantwoordelijkheidsgevoel moet de vrijheid beperkt worden indien ze die verantwoordelijkheid niet opnemen. Elke mens die er bij komt is een verdere beperking van de vrijheid en rechten van de bestaande mensen en van alle andere dieren die op deze planeet leven.

Het natuurlijke argument

Sommige mensen beweren dat kinderen hebben gerechtvaardigd is omdat het natuurlijk is. Deze redenering is een veel voorkomende drogreden die bekend staat onder de term 'naturalistische dwaling': wat natuurlijk is moet goed zijn. Deze redenering houdt geen steek aangezien vermoorden en verkrachten ook natuurlijk gedrag is en dus ook moreel gerechtvaardigd zou zijn.

Maar we moeten vooral een onderscheid maken tussen kinderen krijgen op zich en een groot gezin hebben. Er is niets mis mee met kinderen hebben op zich maar de bevolking laten toenemen (door meer als twee kinderen te hebben) terwijl de wereld al overbevolkt is, is wel problematisch. Mensen die overbevolking willen aankaarten hebben het over de tweede situatie.

Het culturele argument

Godsdiensten en andere culturele tradities stimuleren mensen om veel kinderen te hebben. Elke godsdienst wil zo veel mogelijk volgers en daarom verspreiden ze de gedachte 'meer is beter'. Een groot gezin wordt ook nog steeds gezien als een statussymbool: een teken van rijkdom en vruchtbaarheid. Deze redenen zijn nog altijd belangrijk in arme landen of landen waar godsdienst een grote rol speelt. Mensen die deze argumentatie gebruiken vinden hun overtuiging en tradities belangrijker dan het voortbestaan van hun maatschappij (terwijl het in hun belang is om hun maatschappij in stand te houden).

Het sociale argument

Een dalende bevolking zou leiden tot 'vergrijzing' en dus een probleem vormen voor onze maatschappij (pensioenen en de gezondheidszorg bijvoorbeeld). Dit is uiteraard niet zo: als je je eigen pensioen betaalt heeft een dalende bevolking geen enkele invloed op het pensioensysteem en de extra kosten voor de gezondheidszorg zouden opgevangen worden door de verminderde kosten in het onderwijs (aangezien er relatief minder kinderen zijn). Het enige gevolg is dat een groter aandeel van de actieve bevolking in de 'senioren' economie zal moeten werken.

Indien we steeds meer mensen nodig hebben om onze pensioenen te betalen dan moeten we steeds meer oude mensen voorzien van een pensioen en zo belanden we in een cirkelredenering.

Het economische argument

Minder mensen wil zeggen minder consumptie en productie en dus minder omzet en economie. Een dalende bevolking is de nachtmerrie voor de meeste economen maar we moeten niet vergeten dat de economie maar zo groot moet zijn als de bevolking. De economie staat in dienst van de bevolking (en niet andersom) en oneindige groei in een eindige wereld nastreven is onmogelijk.

Duurzame ontwikkeling

“In tegenstelling tot plagen in de middeleeuwen of huidige ziektes die we nog niet voldoende kennen, is de moderne plaag die overbevolking is wel op te lossen met kennis en middelen die we al bezitten. We missen niet voldoende kennis over de oplossing, maar we missen een globaal begrip over de ernst van het probleem en educatie voor de miljarden die er het slachtoffer van zijn.”

– Martin Luther King (1929 – 1968)

Naast bewustzijn en sociale druk spelen er ook andere factoren een rol in het beslissingsproces van mensen om al dan niet kinderen te hebben. Dit is vooral zo in arme landen en om die reden moet er veel aandacht gaan naar de duurzame ontwikkeling van die landen, vooral naar onderwijs, gezinsplanning en armoedebestrijding.

Onderwijs en vrouwenrechten

Wanneer vrouwen goed onderwijs krijgen hebben ze meestal kleinere gezinnen: ze stellen hun eerste kind uit tot later en kiezen bewust voor minder kinderen. Bijvoorbeeld: Afrikaanse vrouwen

zonder opleiding hebben gemiddeld 5,4 kinderen terwijl diegene die hoger onderwijs gedaan hebben gemiddeld slechts 2,2 kinderen hebben.

Meer vrouwenrechten zorgen ook voor kleinere gezinnen. Vrouwen worden minder afhankelijk van de autoriteit van hun man of van hun omgeving en kunnen dan gemakkelijker eigen keuzes maken. Er is ook een sneeuwbal effect: wanneer ze kleinere gezinnen hebben kunnen ze ook hun economische situatie verbeteren en dus sneller uit de armoede geraken.

Toegang tot gezinsplanning

Elke man en vrouw moet kunnen kiezen hoeveel kinderen ze willen. Om die vrijheid te hebben zijn er naast rechten en onderwijs nog andere belangrijke factoren. Zo is ook gemakkelijke toegang tot voorbehoedsmiddelen belangrijk en moet de sociale druk op vrouwen om kinderen te hebben verminderen. In vele landen worden vrouwen nog steeds gedwongen om veel kinderen te hebben, ofwel door hun man ofwel door de traditionele waarden van hun gemeenschap.

Armoedebestrijding

Algemeen kan men stellen dat armoede de hoofdreden is waarom er veel kinderen zijn in arme landen. Wanneer er meer middelen beschikbaar zijn kan een maatschappij gemakkelijker goed onderwijs voorzien en voor een betere gezondheidszorg zorgen. Een betere gezondheidszorg leidt tot een lagere kindersterfte en paradoxaal genoeg leidt dit tot minder kinderen. Beter onderwijs en de zekerheid van een goede gezondheid geeft de mens ruimte om zich verder te ontwikkelen waardoor ze sneller voor een klein gezin kiezen.